

La fantasia de les mentides

“La millor mentida –va dir– és la veritat.” Així expressa un pallasso el seu enuig quan es descobreix que va per la vida real amb la cara mig deformada voluntàriament per enganyar els seus seguidors. És que en el món de la fantasia i de la il·lusió, cal sempre dis-fressar la faç humana per fer més autèntiques les mentides.

Tot és màgia, il·lusió i fantasia en aquesta sorprenent primera novel·la d'Emanuel Bergmann, que s'està venent a mig món. La mateixa publicació del llibre ja ho és: les millors editorials van rebutjar l'original i va arribar a les llibreries gràcies a l'edició que en va fer una petita editora suïssa. L'encanteri del relat s'inicia la dècada del 1930 a Praga quan en Mosche, encara infant, fill d'un rabí, es fon de casa seva i entra a treballar en un circ, el somni de la seva vida. Amb mentides a la carpa i en la vida diària anirà pujant graons fins a convertir-se en el Gran Zabbatini, mag aclamat arreu. Després d'una dolorosa història d'amor és deportat a un camp nazi on sobreviurà gràcies als trucs que narrarà al director del camp d'extermini. El seu humor màgic, la veritat de les seves mentides, serà la clau de la salvació.

El seu triomf a Los Angeles, anys després, no impedirà que al tombant del segle XX visqui una decrepitud que ni els seus dots màgics poden evitar. Però sí que li fa renèixer el gust per l'il·lusionisme el nen Max Cohn, de 10 anys, que també ha fugit de casa per anar a cercar-lo. Fascinat per

l'il·lusionisme, el nen s'assabenta dels prodigis del Gran Zabbatini. El busca i finalment el troba en un asil. Max viu una situació de crisi perquè els seus pares s'estan divorciant i vol convèncer el mag que faci un darrer gran truc per unir-los. L'àvia del nen, que també va sobreviure als crematoris nazis, l'ajudarà en aquesta tasca.

El relat es va passejant, en capítols alterns, per les aventures paral·leles dels dos personatges que conflueixen al final de la novel·la a Los Angeles, amb una bona dosi d'humor que endolceix la lectura. A voltes els mateixos personatges deixen anar en les seves respostes i exposicions gags màgics on les cartes i els dobles miralls juguen papers decisius. El mateix autor ja explica a l'hora de presentar la novel·la que en la vida actual “no hi ha prou humor enlloc”. Un tarannà alegre, a vegades irònic, d'altres burleta fregant el sarcasme, d'altres punxant, contrarestat amb dosis potents de tendresa.

Humor, màgia i tendresa

Algú defineix aquesta mena de narrativa com a *humor jueu*. Possiblement. No oblidem que el protagonista principal és fill d'un rabí que renega de la seva religió i se salvarà dels camps d'extermini gràcies a una bona dosi d'humor; la màgia més eficient per superar situacions crítiques.

Es pot intuir una dosi autobiogràfica en la il·lusió i la persistència del nen Max Cohn per refer la unitat familiar. És difícil trobar una queixa pel sofriment patit pel

noi narrat d'una manera tan emotiva. Ho clarifica el mateix autor en l'apartat d'agraïments i d'ajuts rebuts per bastir la novel·la. El primer està dedicat “als meus pares, que es van separar quan jo era petit, fet que em va impulsar a escriure aquesta història”.

Un llibre de màgia, però que deixa un pou de sensibilitat que reconforta el lector. Molts trucs, fantasia i mentides per embolicar un regal estimulant de veritats. Un relat d'optimisme per a una societat que veu negre el futur. *

EL TRUC
Emanuel Bergmann
Traductor: Albert Vitó
Editorial: La Campana
Anagrama (castellà)
Barcelona, 2017
Pàgines: 384
Preu: 29,90 euros

STANTINIDIS / REUTERS

L'autor no s'interessa tant per les dificultats físiques que afronten els refugiats com pels efectes psicològics de l'exili i la reconstrucció de la identitat. “Quan migrem eliminem de la nostra vida aquells a qui deixem enrere”, exposa en Saeed en aquesta faula de lectura absorbent que barreja la ciència-ficció i el realisme social amb la tradició de *Les mil i una nits* per mostrar com se senten aquells que han de deixar la família i l'entorn conegut per viure en l'estranyesa.

L'exili canvia el dolç Saeed, a qui li dol haver abandonat el pare. Si en la literatura occidental quan un personatge musulmà s'endinsa en la seva fe normalment és per radicalitzar-se, en aquest cas només busca una mica de serenitat enmig de l'agitació. En contraposició, la Nadia és més aventurera i s'adapta millor als canvis, però

aquest desequilibri acabarà modificant la relació de la parella. Per donar aire a la novel·la, l'autor hi intercala ràfegues d'històries digressives sobre persones de diversos llocs del món que no es desenvolupen i que fan pensar en com ens arriben les notícies o la incursió de les xarxes socials en el nostre dia a dia perquè “tots som migrants a través del temps”.

Hamid construeix amb solidesa els dos personatges principals com a miralls de la realitat de milions de persones que intenten escapar de les guerres i de la pobresa. I cal destacar per últim que *Sortida a Occident* s'enlaira amb un talent especial perquè sap crear universos paral·lels com a al·legoria d'un món que tenim a tocar encara que no ens ho sembli: el dels refugiats, els pelegrins contemporanis en trànsit per la foscor dels somnis. *

SORTIDA A OCCIDENT
Mohsin Hamid
Editorial: Periscopi
Barcelona, 2017
Traductor: Albert Nolla
Pàgines: 180
Preu: 17,90 euros